

Antaget av Kommunstyrelsen 2020-04-14, § 64

Riktlinje för upphandling och inköp

Riktlinje för upphandling och inköp kompletterar policyn. Riktlinjens syfte är att förtydliga och komplettera bestämmelserna i policyn. Sammantaget ska policy och riktlinje säkerställa att anskaffningar sker i enlighet med lag samt att varor, tjänster och entreprenader anskaffas till rätt kostnad och kvalitet samt att relevanta krav avseende ekonomisk hållbarhet, social hållbarhet, etisk hänsyn och miljöhänsyn ställs. Vidare ska policy och riktlinje vara stödjande i upphandlingsfrågor så att kommunen agerar och uppfattas som en seriös och attraktiv avtalspart. Ansvarsförhållanden för Norbergs kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet framgår av delegationsordning. Rutiner och tillämpningsanvisningar, som tas fram av ledningskontoret i dialog med upphandlande enhet, kompletterar policy, riktlinje och delegationsordning. Chefer och medarbetare i verksamheterna formulerar för de funktions- och kvalitetskrav för de varor och tjänster som används. Upphandlingsgrupper svarar för att kravspecifikationen inför varje upphandling som stöd till upphandlande enhet. Inom kommunen skall ett förvaltningsövergripande inköpsråd finnas.

- 1. Styrelse, nämnd, utskott eller motsvarande organ ansvarar för att upphandling och inköp görs i enlighet med lag, annan författning och policy samt riktlinje för upphandling och inköp.**

Styrelse, nämnd, utskott eller motsvarande organ ansvarar för att upphandling och inköp görs i enlighet med lag, annan författning och policy samt riktlinje för upphandling. En förutsättning för att anskaffningar sker i enlighet med ovanstående bestämmelser är att de chefer och medarbetare som gör anskaffningarna är medvetna om det regelverk och rutiner de ska följa samt att styrelse, nämnd, utskott eller motsvarande organ har underlag för uppföljning. Kommunledningskontoret ansvarar för att anordna återkommande utbildningstillfällen samt rapportera i enlighet med policy, riktlinje samt delegationsordning för upphandling och inköp. Även köp av begagnade varor omfattas av lagstiftningen. För anställda och förtroendevalda är det ej tillåtet att beställa varor och tjänster för eget bruk i kommunens namn. Det är heller inte tillåtet att köpa varor eller tjänster till kommunen från privatpersoner. Vid inköp för kommunens räkning är det ej tillåtet att använda privata bonus-/medlemskort.

- 2. Anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska utgå från samverkan med andra kommuner och dess bolag som helhet där de samarbetande kommunerna och dess bolag gemensamma intresse äger företräde mot enskild verksamhets intresse.**

När det är lämpligt att aggregera volym ska det göras. Skalfördelar som följer av detta kan vara bättre inköpspriser samt för ökad styrka som part vid förhandling. Även om det föreligger ett antagande för att anskaffningar ska samordnas ska faktorer som talar emot en samordning också beaktas. En sådan faktor kan vara små och medelstora företags möjlighet att lämna anbud.

3. Upphandlade ramavtal ska användas.

Upphandlade ramavtal innebär att det föreligger en civilrättslig förpliktelse att använda ramavtalen. Den civilrättsliga förpliktelsen föreligger oaktat om bättre priser kan hittas hos annan leverantör. En konsekvens av en anskaffning utanför upphandlat ramavtal kan vara att den ramavtalade leverantören kan framställa skadeståndsanspråk. Det påverkar också kommunens anseende som avtalspart negativt. Det finns situationer där avsteg kan göras, t.ex. en oförmåga hos leverantören att leverera enligt avtalade villkor. Alla avsteg ska dokumenteras.

4. Upphandling ska bedrivas affärsmässigt och med insikt i vad Norbergs kommun anskaffar. Hur kommunen anskaffar detta påverkar hur kommunen uppfattas av invånare och näringsliv.

En förutsättning för en affärsmässig anskaffning är att chefer och medarbetare har rätt kompetens i upphandlings- och inköpsfrågor. Inför upphandlingar ska en upphandlingsgrupp/referensgrupp skaffa sig tillräcklig kunskap om den aktuella branschen samt de förutsättningar som råder där. Upphandlings- och inköpsverksamhet är ett område där olika former av påverkan kan förekomma. Hur Norbergs kommun uppfattas av externa intressenter är av stor vikt. Redan en misstanke om att oegentlighet föreligger är en skada. För att undvika att ens en misstanke uppstår ska kommunen säkerställa att medarbetare agerar i enlighet med gällande lagstiftning och andra bestämmelser avseende mutor och jäv. För att skapa bättre möjligheter till planering och kommunikation med marknaden ska en upphandlingstidsplan fastställas. Sektorer ska därför återkommande delge inköpsbehoven till avtalskontroller som meddelar upphandlande enhet. Avtalskontroller sammanställer de kända behoven under de nästkommande 18 månaderna. Upphandlingstidsplanen sänds därefter till verksamheterna för remiss och komplettering av ytterligare behov.

5. Direktupphandlingar ska användas strategiskt.

Direktupphandlingar är en anskaffning utan krav på särskild form för anbud. Direktupphandling kan genomföras om värdet av anskaffningen är lägre än direktupphandlingsgränser. Summan avser varje upphandlande myndighet/enhets samlade inköp under ett år och omfattar varor, tjänster och entreprenader av samma slag. En upphandling får inte delas upp i syfte att kringgå bestämmelserna för upphandling över direktupphandlingsgränsen. Direktupphandlingar ger en upphandlande myndighet en möjlighet att själv avgöra till vem eller vilka en förfrågan ska ställas. Ställs förfrågan till flera ska i princip underlaget för direktupphandlingen hålla samma verkshöjd som vid en upphandling ovanför direktupphandlingsgränsen.

Vid inköp överstigande 50 000 sek ska inköpet dokumenteras i enlighet med det protokoll som kommunledningskontoret via avtalskontroller tillhandahåller. Vid direktupphandlingar över 300 000 sek upp till direktupphandlingsgränser föreligger ett antagande om att direktupphandlingen ska konkurrensutsättas. Antagandet kan dock brytas utifrån de faktiska omständigheterna. Omständigheter som kan bryta antagandet är om det finns en lokal leverantör av tjänsten, om vinsterna av konkurrensutsättningen inte förväntas överstiga kostnaderna eller om det finns andra tydliga fördelar med att inte konkurrensutsätta direktupphandlingen. För det fall där direktupphandlingen inte konkurrensutsätts ska detta motiveras i enlighet med det protokoll den upphandlande enheten tillhandahåller. Skriftligt avtal ska alltid upprättas.

Anbudssekretessen är enligt sekretesslagen absolut, vilket innebär att man inte får lämna ut några uppgifter som rör anbud annat än till den som har lämnat anbudet. Den absoluta sekretessen gäller från det att anbudet begärts in till dess beslut om tilldelning/antagande av leverantör tagits. Den absoluta sekretessen omfattar uppgifter om antalet inkomna anbud, om ett visst anbud har avlämnats eller andra upplysningar om ett visst anbud eller liknande. Alla underlag ska därför förvaras på ett betryggande sätt. Så få personer som möjligt bör vara inblandade i en upphandling och få tillgång till uppgifter som rör anbud. Handlingar och information om en pågående upphandling ska inte skickas till utomstående utan delges endast till direkt berörda.

6. Vid anskaffningar ska lämpliga krav för att uppnå fastställda mål avseende social, etisk och miljömässig hänsyn samt ekonomisk hållbarhet alltid beaktas.

Krav ska ingå som en naturlig del för att bidra till ett hållbart samhälle. Nivån på krav fastställs utifrån ett helhetsperspektiv där eventuella merkostnader och effekter på leverantörsmarknaden analyseras och ställs mot de eftersträvade målen. Särskilt effekter på små och medelstoras företags möjligheter att delta ska beaktas. Vad särskilt gäller sociala hänsyn ska antidiskrimineringsklausuler och särskilda kontraktsvillkor såsom krav på kollektivavtal eller motsvarande finnas i den mån lagen tillåter. Kommunen skall endast anlita företag som uppfyller sina skyldigheter gentemot samhället vad gäller skatter och avgifter.

7. Vid upphandling ska alltid små och medelstora företags möjligheter att delta beaktas.

En sund konkurrens är en viktig komponent i ett fungerande samhälle. För att uppnå en sund konkurrens är det viktigt att samtliga företags möjlighet att konkurrera om offentliga kontrakt tas till vara. För att underlätta för mindre företag är en god framförhållning viktig. Norbergs kommun ska kommunicera kommunens framtida behov i ett tidigt skede.

8. Inför en upphandling ska dialog föras med leverantörer i syfte att främja en god affär samt stärka de samarbetande kommunerna och dess bolag anseende som avtalspart.

Dialog med leverantörsmarknaden är en viktig faktor för att kunna skapa en balanserad affär. Inför upphandling kan dialog med marknaden föras på olika sätt. Gemensamma informationsmöten eller enskilda dialogmöten. Syftet med dialogerna är att skapa en förståelse för leverantörernas situation och möjlighet att lämna anbud samt även ett sätt att ge leverantörerna en bild av Norbergs kommuns behov.

9. Kontinuerliga återrapporteringar av leverantörstrohet ska göras till styrelse, nämnd eller motsvarande organ.

Återrapportering av beslut i upphandlingsfrågor sker återkommande i enlighet med delegationsordning samt utgör ärende på ett systematiskt sätt i kommunstyrelsen som stående punkt på dagordningen.